

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Dominicæ I. post Natiuitatem Domini,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

minare Deus hominem definiit. Aut enim per hominem informat, aut per scripturam instruit, aut docet per inspirationem. Quod si tanta foret obscuritas, tantaque rei difficultas, vt nihil horum ad hominis sufficeret instructionem, potius in somno, aut aliter hominem certiorum faceret, quam in dubio fineret perire. Non est tamen expectandum miraculum, aut reuelatio superna, quamdiu ad manum est consilium aut humanum, aut modo naturali humano ingenio, aut certe Dei alia prouidentia præparatum. Dominus noster Iesus Christus suam det nobis benedictionem & gratiam sempiternam, Amen.

IN EPISTOLAS ET EVANGELIA
Paraphrases & Exegesefes, vna cum suis Sermonibus Natiuitatis Domini, sequentiumque solennitatum in altero Tomo de Sanctis in vtraque parte offendes.

DOMINICA I. POST DOMINI NATIVITATEM, Epistola B. Pauli Apostoli, ad Galatas IV.

Quanto tempore heres paruulus est, nihil differt à seruo cum sit Dominus omnium: sed sub tutoribus & actoribus est vsque ad præfinitum tempus à Patre: Ita & nos, cum essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes. At vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, vt eos qui sub lege erant, redimeret: vt adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filij Dei, misit Deus spiritum filij sui in corda vestra clamantem: Abba Pater. Itaque iam non est seruus, sed filius: quod si filius, & heres per Deum.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Gal. 3.

ANte hæc verba dixerat Paulus legem Iudæis fuisse pædagogum, sub quo regerentur, donec Christus veniret: in quem qui crederent, sub eodem non iam sicut sub pædago viuere, sed liberati à lege, filij per Christum fierent adoptionis & honorum Dei hæredes. Quo ostendere voluit post Christi manifestationem, nostra redemptione iam impleta & mundo vulgata, nos lege veteri (quantum atinet ad caeremonialia præcepta) esse absolutos & liberatos. Ad quod probandum hac vtitur similitudine: Puer qui sui est patris hæres futurus, quanto tempore & ætate & scientia paruulus est, nihil differt à seruo: non quidem est seruus, sed à seruo nihil differt, quia nullam habet potestatem, regitur alieno imperio, & alterius cogi-

cogitur obedire voluntati, cum sit Dominus omnium, quæ Pater eius pos-
 sederat. Est enim sub tutoribus, qui illum defendunt ab iniurijs, & sub acto-
 ribus seu procuratoribus, qui illius nomine agunt, quæcunque ille agere
 per ætatem aut nescit, aut non valet. Et hoc usque ad tempus sibi constitu-
 tum à Patre. Quo finito, deinceps liberè suæ voluntati relaxatur. Pari mo-
 do, inquit, de Iudæorum populo quoque sentiendum est, qui per Christi
 gratiam futurus erat regni cælorum hæres. Hic quanto erat tempore par-
 uulus, scientia scilicet, actione, & viribus ad resistendum peccato, sub disci-
 plina erat legis non aliter atque sub gubernatione pædagogii, coactus præ-
 ceptis seruire diuinis, cum tamen per Christum Dominus esset omnium
 bonorum patriæ cælestis Lex enim vt pædagogus illum admonebat, argue-
 bat & puniebat, arcens illum ab idololatria & reliquis peccatis. Itaque hoc
 dicere vult Paulus similitudinem aptans, cum ait: Ita & nos Iudæi cum effe-
 ramus paruuli non ætate, sed intellectu & discretionem, sub elementis mundi
 eramus Deo seruientes, cæremonialia legis præcepta elementa vocans. Si-
 cut enim pueri per elementa incipiunt discere scripturas, quas antequam
 intelligunt, elementa quidem componunt, literas coniungunt & pronun-
 ciant, quibus paulatim ad cognitionem veniant scripturarum. Ita Iudæi le-
 gis cæremonias obseruantes, primum quidem quid significarent, non in-
 telligebant: per illas tamen quasi per primordia ac elementa ad Dei tandem
 peruenerunt cognitionem, & spiritualem intelligentiam. Dicuntur autem
 elementa mundi, quia adhuc carnalibus, & temporalium bonorum ama-
 toribus data erant, qui æterna inuisibilia quæ nondum appetere nouerant,
 sed corporalibus pœnis cogebantur, temporalium quæ bonorum promif-
 sionibus tam pueriliter, quam seruiliter ad Dei compellabantur cultum.
 Hæc autem ad tempus durauit. At verò, vbi plenitudo venit temporis, cum
 præfinitum tempus esset impletum (in quo Pater nos Iudæos vt pueros sub
 elementis voluit veteris gubernari testamenti, tanquam sub pædagogo)
 & iam statuisset nos à vinculo legis, tanquam à seruitute liberos reddere,
 misit Deus Filium suum factum ex muliere, id est, secundum humanitatem
 natum ex virgine matre, qui secundum diuinitatem non factus, sed geni-
 tus est ex Deo Patre. Misit itaque Filium suum in specie humana ac visibili;
 legi quidem subditum, quamuis legi nihil deberet. Voluit Iesus quamuis
 esset Dominus legis, nihilo secius subdere se legi, & iuxta legem circuncidi
 ac in templo offerri, vt Iudæos, qui sub lege erant, à seruitute legis redime-
 ret, legalium quæ obseruantia sua passione & morte cessaret. Et ideo Petrus,
 vt in Actis habetur, cum quidam Iudæorum zelarentur pro lege, quam ex
 gentibus quoque conuersis tentabant imponere seruandam, ingenue con-
 tradicebat, dicens: *Quid tentatis ceruicibus imponere discipulorum, quod neque nos*
neque patres nostri portare potuimus? sed per gratiam Domini nostri Iesu Christi credi-
mus saluari Paulus quoque alibi Iudæis, per Iesum, inquit, remissio vobis peccata
torum ammittatur ab omnibus, in quibus non potuistis in lege Moysiustificari. Itaque
 à legis seruitute Christus nos liberauit Iudæos, qui eramus rei, & compressi
 sub delicto & onere legis, vt simul omnes tam Iudæi, quam ex gentibus ad
 Christum conuersi ad adoptionem filiorum, quam perdidimus in Adam, per
 gratiam nouæ libertatis iterum reciperemus in Christo, qui propterea no-

Luc. 1.
 Legi Moysi
 cur se Chri-
 stus subice-
 rit.

Act. 15.

Act. 13.

stram assumpsit naturam, vt quam ab aeterno cum Patre habet, nobis participaret suam, quo filij Dei efficeremur adoptiui.

- Ioan. 1. Quoniam autem estis vos Galatae sicut nos Iudaei, filij Dei per adoptionem (sicut scriptum est: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri*) misit Deus spiritum filij sui, qui à Patre Filioq; procedit, hoc est, Spiritum sanctum in donis suis, in corda vestra clamantem, hoc est, qui vos faciat clamantes ad Deum, non tam voce, quam ingenti affectu & filiali deuotione, Abba Pater, quod idem significat. Abba enim Hebraea vox dicitur, quae exposita patrem significat. Itaque iam tempore Euangelicæ legis ac gratiæ, is qui olim fuerat paruulus nihil à seruo differens, sed sub paedagogo legis seruus, non est seruus sub seruili timore constitutus, & qui non manet in domo in aeternum, sed filius. Quod si filius est, sicuti reuera est, & hæres erit vitæ æternæ, gloriæ quæ cælestis per Deum, seu per Dei misericordiam: hæres quidem Dei, cohæres autem Christi. Quæ hæreditas quam optanda sit, non possumus explicare, nisi quomodo Apostolus idem dicit: *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligentibus se*. Hanc hæreditatem filij credimus nos non solum videre, sed & possidere in terra viuentium, Amen.

EXEGESIS EVANGELII IN EADEM

Dominica. Lucae II.

- Lucæ 1. Vanquam in nocte Christus nobis natus sit, & veluti ignotus sub vili habitauerit infans tugurio, apud matrem quæ latuerit verecundam, non obscura tamen eius fuit natiuitas. Prædicauit enim illam stella de caelo, nunciauit Angelus pastoribus, aduenientes quæerunt Magi. Unde Herodi quoque mox suspectam reddunt, sitque vt hanc passim loquantur omnes. Nam dum in templum induceretur infans à matre, Simeon senex & iustus adueniens, multa de eodem prophetauit. Anna quoque viduitatis speculum & mulier sancta accessit confitens Domino, & testimonium reddens infanti coram omnibus, qui expectabāt redemptionem Israel. Quamobrem cunctis Christi natiuitatem loquentibus, non immerito miratur Maria, miratur & Ioseph (quem patris vocabulo scriptura dignatur) super his, quæ de puero dicebantur. Sic enim hodiernum exorditur Euangelium.

Erat Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super his, quæ dicebantur de illo.

- Lucæ 1. Euangelij huius historia, in festo hoc quod Purificatio virginis dicitur, impleta est. Beatissima enim virgo Maria dum intulisset infantem Iesum in templum, occurrit illi Simeon iustus ac senex, qui diu tempus illud expectauerat sibi promissum, quo Christum suis adhuc in carne constitutus cerneret oculis. Quare cum Spiritu sancto reuelante, Christum templo percipisset illatum, mox spiritu eodem pleno occurrit, infantem quæ apprehendens, & inter vlnas suas hunc adstringens, ait: Nunc dimittis seruum tuum Domine secundum verbum tuum in pace. Cognouit enim in spiritu, quis esset infans iste: sensit item in corde, quo diuinæ suauitatis rore interea mēs eius perfunderetur. Hoc audito, vt Euangelista dicit, erat Ioseph & Maria mater

mater eius mirantes. Mirantur parentes, non vt ij, qui ignorarent cuiusmodi hic puer esset, nec idco, quod tam inexploratum illis dubiumque foret, quomodo ea, quæ de illo dicebantur, fieri possent: sed mirabantur, quod se tacentibus Christum infantem tot hominum genera loquerentur. Admirabantur item, quod Christus infans non modo pastoribus, verum regibus etiam & sacerdotibus notus esset. Mirabantur igitur, quod eum, quem solos putabant seipfos agnoscere, loquebantur palam & homines cæteri. Siquidem aduenerat Maria ad Elizabeth, & vix ad salutandam illam os aperuerat, & mox audiuit ab eadem: *Benedicta es inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.* Item quæ Beata, quæ credidisti, quoniam perficietur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. Dum quoque in Berthelem peperisset, ab hominum consortio separata atque sola, Angelis prædicantibus venere pastores, qui quærent de verbo hoc, quod sibi factum fuerat ab Angelo. Dixerat enim Angelus Saluatorem illis natum, quare gaudium magnum foret omni populo celebrandum. Arque idco Christum inuenientes infantem credunt, omnibusque euulgant audita. Sic etiam Magi à remotis terræ partibus aduenientes. *Vbi est, inquit, qui natus est rex iudeorum? Vidimus enim stellam eius in Oriente.* Adco autem fama tunc de Christo mox percrebuit, vt Herodes omnisque Hierosolyma turbaretur cum illo. Eam ob rem Euangelista: Erat, inquit, Pater Iesu & mater eius mirantes. Vide quomodo Ioseph patrem nominat Iesu scriptura. Ita enim patrem nominat, quomodo tunc putabatur. Nec tamen incongruè vocabatur Ioseph pater Iesu, erat enim verè virginis Mariæ maritus, licet virgo & coniunx. Quare cum Mariæ verus esset coniunx, iuste etiam dicebatur pater Iesu, quia Iesus Iosephi, licet non ex ipsius semine, tamen ex ipsius coniuge erat filius. Rectè igitur dicebatur Ioseph pater Iesu, quia suæ coniugis erat filius Iesus: quare iustus ei erat pater per Mariam coniugem, quam fuisset aut esse potuisset per adoptionem. Potest tamen Iesus nihilominus dici filius Ioseph, quia alumnus nutritio patre Ioseph educabatur, & communis omnium fama sic eum, hoc est, filium Ioseph habebat & loquebatur. Noluit igitur Euangelista tam sancto viro quicquam honoris derogare, sciens nihilominus fidelibus aliunde factis notum, non ex semine Ioseph Iesum natum, sed eum patris maluit decorare vocabulo, qui, vt talis putaretur, Mariam est in coniugem accipere iussus.

Lucæ 1.

Luc. 2. 40. 2.

Matth. 2. 1. 2.

Ioseph cur pater Iesu dicitur.

Matth. 12.

Matth. 1.

Et benedixit illis Simeon.

Indignum fortasse tibi videtur, quod Mariam virginem ac Dei matrem (cuius tanta est dignitas, tanta puritas, vt nihil in cælestibus, nihil in terrenis possit creaturis illi adæquari) Simeon benedixit, multoq; adhuc absurdius, quod Christum benedixerit. De Mariâ respondendum, non indignum fuisse, vt maior à minore benedicatur. Benedictio enim non datur ex merito sanctitatis, sed ex officio. Haud dubium namque est Mariam longè fuisse Simeone digniorem, sanctiorem, maioremque merito vitæ & sanctitate: benedicenda tamen erat à sacerdote, licet inferiore secundum vitæ meritum, iuxta officium tamen superiore. Sacerdotibus enim conuenit benedicere. Verum id non sua virtute efficiunt, sed diuina, quicquid salutis be-

I. h. r. Benedictio- nem dare ad quos pertinet.

H. 4. nedi-

Numer. 6. nediſtio operatur. Sacerdotum igitur eſt benedicere, ſed id conuenit eis non ex merito vitæ, ſed ex officio, vtpote à Domino ad benedicendum populo conſtitutis. Benedicunt igitur & hodiè hi quoque, quorum reproba eſt vita, ſacerdotes: at non ſuo merito, ſed ordinatione, inſtitutioneque diuina, atque in Dei verbo. Heu quam ſæpè inferiores, imò & mali benedicunt ſanctos, non in ſuo, ſed in Dei nomine, & in verbo id faciunt Dei. Non igitur eſt attendenda benedicentis vita, propterea quod miniſter eſt tantum, & benediſtionis pronunciator, non gratiæ collator, ſed diuina ordinationi reſpicienda: quandoquidem *neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.* Quod cum ita ſit, quanto magis non ſpernenda eſt benediſtio, conſecratio, miniſterium ve aliud quodeunque aut ſacramentorum, aut operationum Dei ab eo miniſtro, qui licet vitæ ſit merito inferior, Dei tamen ordinatione ad hoc eſt officium conſtitutus? Nulli dubium eſt igitur, quin humilimè Maria ſuſceperit Simeonis benediſtionem. Sit igitur tibi quoque accepta prælati aut ſuperioris tui ſpiritalis adminiſtratio. Scito hunc in miniſterium à Deo miſſum. Siue igitur benedicat, ſiue conſecret, ſiue prædicet, arguat aut conſoletur, omnia reuerenter, humiliterque ſuſcipias, omnia tu æquanimiter ſuſtineas: credens non pro ſua animi illum voluntate id facere, ſed diuina inſpiratione monitum id eò hæc agere, quod tu vel alius quiſpiam benediſtione aut reprehentione hæceat. Vbiq; igitur Deum in homine auſcultat, ab homine non aliter, præſertim in his quorum eſt à Deo miniſter inſtitutus, atque à Dei ore ac manu, quicquid dixerit, quicquid circa te egerit, accipe. Verum vt ad Simeonem reuertamur, benedixit Joſeph & Mariæ. At de beata virgine iam tibi ſatis factum puto. Verum quomodo benedixerit puero, magis te vrget. Eſt enim & puer idem Sacerdos ſanctus & immaculatus, ſecundum ordinem Melchizedech: nec ſacerdos ſolum, verum & pontifex, & non minus quam homo Deus. Dicendum igitur ſolum eſſe Deum qui benedicat, hoc eſt, qui benediſtionem det gratiæ ſue, opereturq; in homine ſalutem, idque per miniſtrum quaſi per inſtrumentum (cui te inclinari oportet) facit. Hoc modo Deus non poteſt ab homine benedici. Poteſt tamen homo vt iliter atque humiliter, non ſolum pontificem, ſed etiam Deum benedicere, quatenus benediſtionis vocabulo vtimur pro laude, gratiarum actione, atque conſeſſione. Hoc modo Chriſto non ignauiter Simeon benedixit, non vt benediſtione hæc Chriſto quid accederet gratiæ & virtutis, ſed vt illum Simeon commendaret, illum exaltaret, illi confiteretur, illi gratias ageret.

Et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce poſitus eſt hic in ruinam & in reſurrectionem multorum in Iſrael.

Cur Simeon poſtquam illis benedixerit, ſoli Mariæ deinde tanquam infantis matri loquutus fuerit, non prorsus ratione caret. Ipa enim ſola infantis carnem, qua Chriſtus pateretur, cuius paſſione erat ipſa quoque diſſecanda, dederat: futurum quoque videbat Simeon, vt Joſeph Chriſti non videret paſſionem, ante ad patres moriendo iturus. Id eò matrem alloquens, ſolam, dicit: Ecce poſitus eſt hic in ruinam, &c. Non ita intelligendum eſt, vt propterea dicatur veniſſe Chriſtus, vt aliqui ex hominibus cadant, alij

In ruinam: vt Chriſtus poſitus fuerit.

reſur-

resurgant, quasi ipse causa fuerit cuius ruina. Certè quotquot resurrexerunt, horum ut resurgerent fuit causa, non item ut ruerent: quia à seipso habet homo unde cadat, non autem à seipso ut resurgat. Et tamen verum, quod occasionaliter multis fuerit in ruinam, his scilicet qui contempserunt illum, qui eum non audierunt. Nulli enim scandalum præbuit ipse, licet multi sua malitia scandalum acceperunt, sicut Apostoli dixerunt: *Scis quia Pharisei verbo hoc audito scandalizati sunt.* Ipse quoque de se loquens: *Beatus, inquit, qui non fuerit scandalizatus in me.* Venit itaque Christus, non quantum in se erat, in ruinam hominum, sed potius, ut dicit: *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant,* in mundum. Quod verò homines ex occasione sumpta à Christo ruunt aut peccant, non à Christo (ut dixi) habent, sed à seipsis, hoc est, à prava sua inclinatione, à concupiscentia mala, ab accidia, quia nolunt vitij resistere & ab amore recedere priuato: quandoquidem diligunt, aut odiunt ea quæ non deberent contra Deum. Sic enim Dominus loquitur: *Lux venit in mundum.* Quare igitur non fuere illuminati omnes? Quare non resipuerunt? Non ex luce hoc accidit (omnem enim hominem paratus fuit illuminare venientem in hunc mundum) sed ex hominum id accidit malitia. Unde sequitur: *Sed dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Ideò non venerunt ad lucem, ne arguantur opera eorum mala in tenebris facta. Atque idèò etiam non sunt illuminati, quia fugerunt lucem, oderunt lucem, amauerunt tenebras, dilexerunt opera sua mala, à quibus diuidi noluerunt. Indè igitur factum est, ut Christus lux mundi sit occasio eis, non ex seipso data, sed ab illis in seipsis sumpta, ut per Christum non sint facti meliores, sed malitia sua qua induruerunt, facti sunt deteriores. Quid enim hoc soli imputandum est, si tui sint oculi lippis? aut si ex sole non clarius videas, sed habeas fastidium? Verum est ex sole tibi esse occasionem, non tamen causam quare tu molestiam sentias. Infirmas enim tua hoc tibi incommodi affert, non sol. Quapropter quomodo lux nocet oculis lippis, ita Christus nocuit impijs, qui dixerunt: *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* Aduertendum quoque est, eam ob rem Euangelistam non dixisse Christum positum esse in resurrectionem omnium, sed multorum: quia licet ad saluandos venerit omnes, hos tamen saluauit solos, qui credituri erant in nomine ipsius. Horum quoque ut resurgerent, ut saluarentur, non tam occasio fuit, quam causa, ipso testante: *Ego sum resurrectio & vita. Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.*

Non est autem de solo Christo prophetatum, quod positus sit in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, sed etiam de ipsius membris, quorum eruditio vitæque alijs quidem fuit, ut compuncti corrigerentur, alijs ut obstinati grauius indurarentur, atque perirent. Quamobrem dicit Apostolus: *Christi bonus odor sumus Deo in his qui salui sunt, & in his qui pereunt.* Alijs quidem odor mortis in mortem, alijs autem odor vitæ in vitam. Itaque tuum est sibi, ut quomodo velis, sit tibi positus Christus. *Veni enim tibi, lux in mundum. Surge igitur & illumina.* quomodo scriptum est: *Accedite ad Deum, & illuminamini.* Accede, ausculta, serua eius verba & sermonem. Audi non ut scias tantum, sed serua in corde etiam, hoc est, diligas, viuendoque exprimas, ut in illorum habearis numero, de quibus loquitur Christus: *Si quis*

I sermo.

Origenes.

sermonem meum seruauerit, non videbit mortem in aeternum. Origenes hunc locum exponens non de alijs qui cadant, & alijs qui resurgant, sed de eisdem vult esse dictum, quibus Christum in mundum venisse dicit, vt primum feliciter cadant, feliciusq; deinde resurgant. Ad hunc igitur ille sensum exponit: Peccatum viuit in homine, superbia, auaritia luxuriaq; viuit. Sine Christo semper viueret, & in mortem duceret. Scit igitur, aut potius stare sibi videtur homo viuens peccato, & male securus est. Felicius autem erit, si Christo credat, vnde ruat in eo peccatum, hoc est, vt ruat in eo, vel auaritia, vel superbia, &c. quia vbi ruerit, poterit resurgere. Itaque ruat in te o Christiane superbus, surgat è diuerso humilis, cadat incontinens, resurgat castus, ruat auarus, resurgat liberalis & misericors. Hoc modo simul cuius in ruinam & resurrectionem venit Christus. Omnes enim nos inuenit languidos, omnes infectos morbo. Verbo autem suo nos prostrauit omnes, qui videbamur stare & incolumes esse, vt ibi quo putabamur erecti, nos inueniremus humo iacentes. Per eius igitur implorationem gratia resurgere conemur. Nihil igitur aliud dicere vult Origenes, quam eos ruere, in quibus ruit occiditurque peccatum. Resurgere vero eos, quibus destructo peccato religiose contingit viuere. Proinde si luxuriosus efficitur castus, si auarus liberalis, si atrox fit mitis aut misericors, moritur in eo peccatum, resurgit vero iustitia.

Et in signum, cui contradicetur.

Persequo-
rea Christi
quinam sint.

Contradixerunt Arrius, Nestorius, Eutiches, aliaque prodigiosa haereticorum monstra. Contradicunt hodie Domino Iesu haeretici, quia vitam eius impugnant. Quomodo enim non impugnant, quando eius amatores, eius imitantes vestigia derident, obgannunt, persequuntur? Quis vestrum simplicitatem eius amplectens, eius imitans orationes, eius genuflexiones, eius vigilias, eius sobrietatem & temperantiam sequens, non mox audiet, quod operibus suis fidat, caeremonijs velit suis mercari caelum, hypocritia fit, orationes faciat, quibus Deus non egeat, probraque huiusmodi alia? Verum de hoc alias.

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.

Beatissimae Mariae dolorem futurae compassionis praenunciat Simeon. Hac enim cum vehementissime amaret filium, quaecumque in corpore passus est filius, ipsa pertulit in anima. Siquidem multas habuit amandi rationes Maria praeter ceteris matribus, quae suos etiam diligunt filios. Erat enim ei Dominus Iesus Filius. Erat ei vnigenitus, quia nullum alium praeter hunc habuit. Erat benignus & virtuosus. Erat pulcherrimus. Erat ab eadem non absque graui labore educatus. Erat eius creator & Deus. Hac singula amoris exaggerabant magnitudinem. Qui amor ad Christum quo erat maior, eo etiam amantis matris dolor pro eodem fuit grauior.

Vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ioan. 11.
Luc. 21.
Matth. 26.
Marc. 14.

Vt reuelentur. Hic Lyra, vt intelligendum est consequentiue non causaliter. Ex his enim quae Christus passus est, sequutum est, vt cogitationes bonorum malorumque reuelarentur. Alij enim ad Christi mortem gaudebant, alij lacrymabantur, alij astabant, alij fugiebant. Iatro confitebatur Christum, dum

dum Petrus negaret. Reuelabatur igitur quid in cordibus foret hominum Luc 23.
hac occasione.

Et erat Anna prophetissa filia Phauuel de tribu Aser. Hæc processerat in diebus multis, & vixerat annis septem cum viro suo à virginitate sua.

Ante virgo vixerat: viro septem annis deindè coniuncta fuit: reliquo tempore vidua, pijs operibus, ieiunijs & orationi vacabat. Diligenter omnia Euangelista disseruit, quæ ad eius pertinebant laudem, quo dignam illam ostenderet spiritu prophetiæ, quam erat inducturus ad conficendum Domino, & testimonium Christo præbituram. Quocirca videndum quot laude dignas de eadem proferat condiciones, vt merito introducat de Christo eius testimonium.

Est enim vita eius omnibus mulieribus speculum, vtpote quæ virginibus virgo, nuptis nupta, & viduis vidua sanctæ vitæ præbuerat exemplum. Prima huius sanctæ mulieris conditio, quod virginitatem suam vsque ad matrimonium conseruauit. Laudabilis planè & res pulcherrima virginitas, quæ vbi semel amissa fuerit, non potest recuperari. Neque enim, tamen si peccato venia impetretur à Deo, post lapsum potest virginitas restitui. Hæc virtus à Christo laudata, & à Paulo eiusdem præcone est vehementer commendata: propter sui tamen nobilitatem arduamq; continentiæ obseruantiam à Christo non est præcepta, sed suasa, vbi ait: *Sunt eunuchi qui se castrarunt propter regnum Dei.* Sint igitur eunuchi quibus castitatem obseruare placet, angelicamq; vitam ducere in terris, & in carne sine carne viuere, vt regni cælestis ciues fieri mereantur: sint quæ non in cælo tantum, sed in hac quoque vita, qui neque nubant, neque nubantur, sed sunt sicut Angeli Dei in cælis. O felices vos virgines, o animas Deo sacratas, Deo dilectas, o Christi sponsas & cælestis paradisi rosas. O vos, inquam, felices quibus datum est de tanto virginitatis, tamquæ pretioso gaudere monili. Felices, inquam, vos, qui de tam præclara gemma & adhuc intemerata exultatis castimonia, quam certè inter tot hostium insidias, non vos, sed Dominus amator & sponsus vester cælestis vobis seruaui. Itaque quotquot thesaurum hunc habetis, omni cura, omniq; vigilantia immarcessibilem custodite vel perpetuum, vel si aliter placet, ad coniugium vsque, vt cum timore Dei tunc virgo puella viro iungatur & virgini, seruatius nihilominus dierum aliquot inducijs, quibus vterque coniugum coniungatur Deo, idq; exemplo iunioris Tobix, aliorumq; veterum sanctorum.

Et hæc vidua erat vsque ad annos octoginta quatuor.

Secunda eius conditio laudanda, quod post viri sui mortem, tamen tantum septem illum habuisset, nunquam alteri voluit copulari marito, sed manere innupta. Ostendens, quod erat cum viro, cum quo fuerat vna caro hac vita defuncto, simul mortua, puta quo ad carnalia coniugaliaque opera. Vndè absoluta à lege viri, noluit se mundo iterum illaqueare, sed Deo. Imitentur illam mulieres sanctæ, dum sunt cum maritis, si eos ad castitatem (ad quam sapius illos inuitare debent) non possunt inducere,

I 2 gemant

Anna vti speculum fuerit omnibus perfectior.

I. Virginitatis natura quanta excellentia.

Math. 9.

1. Cor. 6.

Math. 19.

Hieron.

Math. 22.

Luc 20.

Tobiz 6.

II. Coniugibus quando castè viuendum.

1. Cor. 6.

Viduitas quæ
se commenda-
bilis.
1. Tim. 5.

III.

gemant suam seruitutem, necessitatem tolerant, animo diligant exoptent-
quæ (si ita liceret) magis castitatem. Porro, à lege viri si contingat eas absol-
ui, si admiserit deuotio, vt Anna, se contineant. Contineant autem oratio-
nibus & ieiunijs vacantes, vt veræ viduæ sint. Nam quæ in delictijs viuere
vidua, viuens mortua est. Tertia est conditio, quod laudabiliter in statu vi-
duitatis visit. Multa est laude dignum post expertam illecebram carnis vi-
tijijs posse consuetis abstinere. Cum enim sint coniugio ventibus multa so-
lacia delectabiliaquæ, his viduam abstinere valde est laudabile.

Quæ non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationi-
bus seruicns nocte ac die.

III.

2. Tim. 1.

Quarta conditio huius viduæ fuit, quod frequens fuit in templo. Idèd
dicitur quod nunquam discedebat à templo, hoc est, quantum potuit, sem-
per templo interfuit, orationi vacans. Neque enim quod Apostolus in qui-
busdam adolefcentioribus obiurgabat, per domos discurrebat ociosa &
verhosa loquens, quæ non expediret: sed tempus omne quod habuit, ora-
tioni & sanctæ compunctiõnis studijs dedicauit. Quinta eius conditio,
quod ieiunijs quotidianis afflixit corpus suum passionibus, carnis subiiciens
spiritui, sobriamquæ Deo faciens animam. Deuotioni prorsus contrarium
est, eis multis extendere ventrem. Vbi enim sunt esca multa, ibi & potus
oportet vt abundet, ibi continentia periclitatur, arefcit compunctio, accedia
imperat, ocium amatur. Atque idèd penitentium sunt arma nobilissima o-
ratio & ieiunium. Nonne demoniorum quoddam esse genus dicit Chri-
stus, quod eijci non possit, nisi oratione & ieiunio? Nonne Paulus suum
corpus castigat, atque in seruitutem redigit, metuens necum alijs prædica-
uerit, non frenato per abstinentiam aut castigationem corpore, ipse repro-
bus efficiatur? Vides quam probè illuminata hæc sancta fuerit mulier, quæ
huiusmodi studia frequentauerit, quibus fieret spiritualis.

Hæreticorum
peruersitas
quanta.

Hæc studia, qui hodiè Euangelicos se audent iactare, execrantur adèd, vt
etiam in alijs Deo deuotis eadem impugnent, quia volunt manere (vt sic dic-
cam) carnales. In carne enim est vita eorum tota, vt prorsus nihil, nisi qua-
tenus loquuntur verba Euangelij, habeant de spiritu. Ne autem sanctorum
vitæ ex diametro contrarij arguantur, despiciantur ve, sanctorum ieiunia
& opera bona carpunt, & quasi impij fuissent sancti, qui suis tribuissent ope-
ribus, quicquid sibi Deus foret largitus (quod nemo sanctorum fecit vnquã)
in sanctos blasphemant: ipsi verò hæretici propterea videantur pij, quod
tantum tribuunt Christi meritò, vt sine vilo opere bono etiam contempto-
res, ingrati & præuaricatores saluentur, in sanctos blasphemant. Potest
quidem Deus sine opere bono (quod & facit infantibus, quando de opere
bono proprie loquimur) saluare. At homo ratione vtens, & nolens operari
bonum, vbi Deus præcepto ab eo id exoptulat, quomodo, nisi peniteat, in
peccato possit saluari? Mandata enim habemus Euangelica, quæ nobis data
sunt, non tantum vt sciamus ea, sed vt etiam eadem faciamus. Quæ vbi in-
termittimus, iam non solum sumus negligentes, sed etiam præceptorum di-
uinorum præuaricatores: qui regnum Dei durantibus his peccatis nostris,
intrare non possumus. Accipiant quæso informationem ab hac Euangeli-
ca vi-

ca vidua carnales illi Evangelici, discant eam imitari, audiantque vel intuitu Evangelium eius opera & studia bona commendare (propterea enim tam diligenter describuntur) atque prophetiae donum illis tribuere. Ideo enim bonis actibus & observationibus scripta introducitur, ut ex prophetiae dono digna fuisset, & quae Christum praedicaret, crederetur. Sexta conditio Annae narratur, quod obsecrationibus in templo vacauerit. Iam dictum est supra, quod ieiunijs & orationibus aptam se fecerit, quae à Spiritu sancto imbueretur. Est enim laus, gratiarum actio, oratio quoque in multiplici etiam genere gratissimum Deo sacrificium.

Et haec ipsa hora superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.

Septima hic eius conditio laudatur, quod donum habuerit prophetiae. Loquebatur enim omnibus expectantibus redemptionem Israel, hoc est, consolabatur & roborabat in spe & expectatione firmae eos, qui Herodis tyrannide grauati, expectabant liberationem Israel per Christum. Hanc itaque Christum adesse iam natum, qui redempturus esset Israel, praedicabat. Reuera enim per Christum liberati sumus ac redempti, licet non à temporali subiectione & seruitute, cuiusmodi Iudaeorum multi expectantes frustra credebant, sed à captiuitate peccati, & tyrannide diaboli.

Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reuersi sunt in Galilaeam, in ciuitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat & confortabatur plenus sapientia, & gratia Dei erat in eo.

Non modo tantum, sed ab initio quoque conceptionis suae sapientia fuit plenus puer Iesus, qui nihil idcirco potuit agere vanum aut inhonestum. Et gratia Dei (quae illi data est absque mensura) erat in illo. Dicitur est autem ab Evangelista proficere, non in astutia sermonis, non honoribus & diuitijs, sed virtute & gratia, quae magis quotidie in eo lucebant. Iuxta enim aetatem permittit semper sapientiae plus erumpere, quo sese & manifestaret mundo, & attemperaret aetati. Itaque non sapientia creuit, sed qua semper plenus erat sapientia, hanc foras magis ac magis paulatim exhibuit puer Iesus, in secula benedictus, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quam multipliciter Christus nobis sit signum, cui contra dicitur.

Hic positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contra dicitur. Lucae II. Simoni sancto & seni legimus reuelatum & promissum (haud dubium pro magno eius desiderio videndi Christum) non visurum illum mortem, nisi videret Christum Domini. Annosus itaque quem diu expectauerat, ubi tandem illum adesse sentiret, in spiritu venit ad templum. Venit quidem corpore, sed in spiritu venisse dicitur, eo quod decepto aut impellente, quo Christum esse in templo cognouit. Spiritu venit, quia spiritali cogitatione, qua praeter Christum tunc nihil

Luc. 2.

nihil cogitabat aliud, & in Deo absorptus in templum venit, Christumque infantem in exultatione spiritus exosculans, & castissimo sibi amplexu attingens, quasi Dominum à promisso absolueret, dicit: *Nunc dimittis Domine seruum tuum in pace. Qui viderunt oculi mei salutare tuum.* Hæc verba causam quare Dominum promissi absoluerit, indicant. Fateatur enim sibi fidelissimè, quod promissum fuerat, impletum. Atque ideò diutius viuere non desiderans, cum quod optauerat, propter quod diutius quoque vixerat, iam sibi concessum etiam ipse fateretur, dicit: *Nunc dimittis Domine seruum tuum in pace.* Prophetauit autem Maria futurum, ut is in resurrectionem & in ruinam foret multorum positus. Erat enim Christus lapis sine manibus excisus, lapis, inquam, offensionis, & petra scandali in via omnibus expositus, in quem multi impegerunt, alij ad salutem, alij ad damnationem. Attulit quidem omnibus causam & precium salutis, nulli tamen ipse prebuit damnationis: quamuis multi eam sibi ipsi sua malicia sumperint: quare occasionaliter positus dicitur in ruinam multorum. Huiusmodi simile quid apud Ioannem legitur: *In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident, cæcificent.* Propterea certè Christus venit, ut non videntes omnes illuminaret. Verum, quia multi ad hanc lucem venire noluerunt, sed tenebras suas prætulere lucem, dum se videre putabant, cæci facti sunt. Venit etiam Dominus in signum nobis positus, ad quod affectionum nostrarum iaciamus sagittas, ad quem aspiremus, & quem imitemur: sed contradicimus huic signo. Est enim primo positus nobis in signum paupertatis & contemptus rerum caducarum. Idè pastoribus dixit Angelus: *Et hoc vobis signum: inuenietis infantem in pannis inuolutum, & positum in præsepio.*

Danie. 2.
Psalm. 117.
Esaie 12.
Matth. 23.
1 p. ch. 1.
Acto. 4.
1. Pet. 2.

Ioan. 9.

In signum
quibus p. fi-
tus fuit
Christus.

I.
Luc. 2.

Sapient. 2.

II.

Ioan. 13.

Exod. 15.

Hebr. 8.

Esaie 2.

Mich. 4.

Ad Tit. 4.

1. Ioan. 1.

Matth. 7.

Luc. 6.

Ioan. 4.

videant, & qui vident, cæcificent. Propterea certè Christus venit, ut non videntes omnes illuminaret. Verum, quia multi ad hanc lucem venire noluerunt, sed tenebras suas prætulere lucem, dum se videre putabant, cæci facti sunt. Venit etiam Dominus in signum nobis positus, ad quod affectionum nostrarum iaciamus sagittas, ad quem aspiremus, & quem imitemur: sed contradicimus huic signo. Est enim primo positus nobis in signum paupertatis & contemptus rerum caducarum. Idè pastoribus dixit Angelus: *Et hoc vobis signum: inuenietis infantem in pannis inuolutum, & positum in præsepio.* Vide hic in Christo paupertatem & omnium rerum mundanarum contemptum. Quid tenero infanti necessarium non deficit? Hoc signo nos voluit erudiri. Sed signum est cui mundus contradicit vniversus. Quis enim aut quotus est, qui non mundi quærat opes, qui non honores ambiat, aut qui non carnis quærat delicias? *Fruamur* (aiunt quidam) *bonis à iuuentute, quoniam hac est pars nostra,* & reliqua quæ ibi in libro Sapientiæ horum personam figurant. Secundo, est nobis positus in exemplum virtutum & operum omnium bonorum, tanquam signum seu chorda atque regula, qua dirigimur in operibus bonis. Proinde, dum discipulis pedes lauisset, non solum de hoc humilitatis opere, verum etiam de alijs quibuslibet loquens, dixit: *Exemplum de his vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Hoc est signum seu exemplar, de quo Moïsen Dominus commonefacit: *Omnia, inquisiens, fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Montem Christum intelligimus, iuxta illud: *Erit mons domus Domini in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes.* At in hoc signo Christo contradicunt plurimi. Nonne hodiè omnes gloriantur se Christianos, imò & Evangelicos? Sed responderetur multis, quod ore cõfitentur se nosse Deum, factis autem negant; Nolunt aduertere illud Ioannis, *Qui dicit se esse Christum, debet sicut & ipse ambulauit, ambulare;* Non aduertunt Christum loquentem: *Quid dicitis mihi, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* Itemque: *Qui seruat mandata mea, & facit ea, ille est qui diligit me:* Non dicit, qui legit ea, non dicit, qui prædicat, sed qui facit ea, hoc est, qui opere explet. Tertio, positus est in

est in signum sanitatis, quomodo in figura est Mosi dictum: *Fac serpentem* III.
anem, & pone eum pro signo. qui percussus inspexerit eum, vivet. Ita Christus in Numer. 21.
 passione nobis signum positus est, ut quisquis fide incurrat illum, salvetur.
 Omnes enim morbo Adæ, hoc est, originali laboramus peccato, à quo nun-
 quam liberabimur, sed peribimus, nisi hoc inspexerimus signum. *Quam-*
obrem Christus: Sicut, inquit, exaltavit Moyses serpentem in deserto, ita exaltari Ioan. 3.
oportet filium hominis, ut omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam eter-
nam. Huic signo etiam contradicit mundus. Debet enim, quisquis sanari
 vult, intueri Christum crucifixum oculis fidei & compassionis, recolens
 verbi, quod scriptum est: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum,* 1. Pet. 2.
ut sequamini vestigia eius. At omnes recusamus pati, & compati Christo. Vo-
 lumus quidem eum sequi in delictis, sed in his non invenitur Christus nos
 præcessisse. Viam enim duram hic ambulans, quæ carni sunt molestiora, e- Bernard.
 legit. Propterea suis dicit imitatoribus: *Qui vult venire post me, abneget semet-* Math. 16.
ipsum & tollat crucem suam, & sequatur me. Non putes paruum militiæ esse ge- Luc. 9. & 14.
 nus, si te ipsum abnegare contenderis. Desiderijs omnibus tuis bellum in di-
 cas necesse est. Ibi quæ glossas omnes, quæ tibi blandiuntur, suadere quæ ni-
 tuntur, ut scilicet hic & hic tecum dissimules, tibi parcas, hoc tibi bene lice-
 re, hoc perfectioni non aduersari, & huiusmodi feruore constanti proficin-
 das. Non declines à feruore & proposito proficiendi: rationale tamen sit Roma. 12.
 illud & discretum, iudicio prælati moderandum & dirigendum. At quia
 nunc penè omnes, quæ mundi sunt, sapiunt, Christo in hoc signo contradi-
 cunt. Quarto, positus est nobis in signum discretionis, quo scilicet discer- III.
 nitur inter filios gratiæ, & filios hominum. *Filij hominum, inquit, vique quo* Psalm. 4.
gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Vnde subindica-
 tur, quod filij huius mundi, qui prudeatioris sunt filijs lucis in generatione Luc. 16.
 sua, diligunt & quærunt ea, quæ sunt in mundo, quæ enumerat Ioannes, di-
 cens: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut est concupiscentia* Ioan. 2.
oculorum, aut superbia vitæ. Porro, filij lucis, filij gratiæ, atque ut totum di-
 cam, filij Dei, non ea, quæ mundi sunt diligunt. Semper enim in eorum cor-
 dibus hæc vox auditur: *Qui diligit mundum, non est charitas Patris in illo.* Semper Ibidem.
 audiunt: *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Inter Ioan. 12.
 virosque igitur filios, gratiæ scilicet & huius mundi, signum discretionis, id
 est, Christus in sua passione positus est, quo ab alijs alij discernuntur. Chri-
 stus enim eos sibi adoptat filios, quos sanguine suo sibi assignat. Cuius ha-
 bemus figuram in Exodo, vbi de sanguine agni iubentur filij Israel tingere Exod. 12.
 super liminaria domorum, ut hoc videns sanguine liminam domum Ange-
 lus percussit, transeat, & immunem relinquat. Si quisquis huius mundi,
 hoc est, omnium mundanorum effugere quærit excidium, signet se sangui-
 ne agni immaculati Iesu Christi, quo vincere possit & elabi insidias dæmo-
 num, & nequitiarum spirituum malignorum. Vnde pari modo viris, qui de-
 bebant percutere civitatem, dictum est: *Super quos videritis Thau* (quod est fig- fzech. 9.
 num crucis) *ne occidatis eos.* Signari enim ante Dominus fecerat frontes vi-
 rorum gementium & dolentium signo Thau. Vnde ab illorum percussio-
 ne, qui signati fuerant, viros, qui civitatem percussuri erant, deterruit, di-
 cens: *Super quos videritis Thau, ne occidatis eos.* Hoc est quod dicimus, cru-
 cem Do-

August.

cem Domini seu passionem Christi signum esse, quo serui Dei signantur, discernunturque à filiis seculi in frontibus eorum. Et vbiunque signum hoc fuerit inuentum, Angelus percutiens nō habebit potestatem. Est ergo Christi passio nobis in signum, quod filij Dei sumas, si tamen eandem (ve signum redemptionis nostræ) circumferamus in cordibus nostris. Verum huic signo quoque contradicitur à multis. Vtenim iam declaratum est, imprimatur viris dolentibus & gementibus super peccatis suis, & super passionibus Christi. Qui igitur luxu mundi delectantur, neque de peccatis suis, neque super Christi passione compunguntur, hi suis prauis moribus Christo vehementer contradicunt. Christus itaque alijs quoque rationibus nobis esse in signum potest ostendi, sed in signum, cui contradicitur. Vocamus enim signum scopum aliquando, quo mittitur sagitta. Hoc modo Christus nobis signum factus est, quo in seipso significet nobis, indicetque quæ sit via ad regnum caelorum, qua sit etiam eundem ad se. Vndè in sua vita ostendit nobis hoc vitale signum, quæ loquitur nobis, vt ad hoc signum Christum curamus, ipsum imitemur, si optamus salutem. Ad quod exhortans nos Apostolus: *Curramus*, inquit, *ad propositum nobis certamen, aspicientes in autorem fidei, qui propositio sibi, & crucem sustinuit, confusione contempta.* Est igitur reuera Christi vita regula quædam, iuxta quam sic nobis viuendum. Quid enim

Signum quid significet.

in Christo videmus non imitandum? Quid inuenimus in eius vita, quod nobis non sit signum, iuxta quod debeamus viuere? Paupertas eius nobis est signum, quo spreto mundo, contemptisque diuitijs, paucis viuamus contenti. Humilitas eius nobis signum est, quo superbiam vanamque gloriam declinemus. Et hoc modo de singulis est virtutibus cogitandum, quibus Christus nobis in signum factus, quo eundem, quomodo ve sit viuendum, significat. At pro dolor, à per multis signo huic contradicitur. Contradixerunt Scribæ & Pharisei. Contradidunt hæretici & mali Christiani. De Scribis Phariseisque, quantum contradixerint Christo, omnibus ex Evangelica historia est euulgatum. Hæretici quoque non consentientes sanæ fidei Christianæ, contradidunt Christo. Aliter enim aliaque hæreticorum atque Christi est eruditio, aliter quoque quam Deus eos docet, ipsi Deum prædicant. Vndè magis Christum impugnant. Contradidunt postremò mali Christiani. Ea enim, quæ verbo & opere docuit Christus, malè viuendo mali impugnant Christiani. Christus humilitatem ac mititatem docuit, at Christianus superbiam exercens, Christo contradicit. Est aliquando signum aliquid nobis significans, vt circulus ante tabernam significat vinum ibi esse venale, cucullus significat monachum, corona rafa in capite significat sacerdotem. Hoc modo iterum Christus est signum. Significat enim nobis salutem ex se quaerendam, significat nobis se lucem esse mundi, Dei Filium, Omnipotentem, misericordissimum. Hæc enim omnia nobis significant signa, prædicatio & opera Christi. In Christo itaque est veritas, vt quæ signa indicant, eadem sint verè in Christo. Aliter autem nobis tum est. Sæpenumero enim signa falsa absque re præferimus. Nōne pariter omnes signum monstrauimus Christianæ militiæ? Christo tamen, hoc est, Christianæ vitæ multi contradicimus. Circumferimus vestem religiosam, qua nos spirituales, hoc est, spiritu viuentes significamus, cum sæpenumero conuersatio

Hebr. 12.

Curramus, inquit, *ad propositum nobis certamen, aspicientes in autorem fidei, qui propositio sibi, & crucem sustinuit, confusione contempta.* Est igitur reuera Christi vita regula quædam, iuxta quam sic nobis viuendum. Quid enim

1. Tim. 6.

inuenimus in eius vita, quod nobis non sit signum, iuxta quod debeamus viuere? Paupertas eius nobis est signum, quo spreto mundo, contemptisque diuitijs, paucis viuamus contenti. Humilitas eius nobis signum est, quo superbiam vanamque gloriam declinemus. Et hoc modo de singulis est virtutibus cogitandum, quibus Christus nobis in signum factus, quo eundem, quomodo ve sit viuendum, significat. At pro dolor, à per multis signo huic contradicitur. Contradixerunt Scribæ & Pharisei. Contradidunt hæretici & mali Christiani. De Scribis Phariseisque, quantum contradixerint Christo, omnibus ex Evangelica historia est euulgatum. Hæretici quoque non consentientes sanæ fidei Christianæ, contradidunt Christo. Aliter enim aliaque hæreticorum atque Christi est eruditio, aliter quoque quam Deus eos docet, ipsi Deum prædicant. Vndè magis Christum impugnant. Contradidunt postremò mali Christiani. Ea enim, quæ verbo & opere docuit Christus, malè viuendo mali impugnant Christiani. Christus humilitatem ac mititatem docuit, at Christianus superbiam exercens, Christo contradicit. Est aliquando signum aliquid nobis significans, vt circulus ante tabernam significat vinum ibi esse venale, cucullus significat monachum, corona rafa in capite significat sacerdotem. Hoc modo iterum Christus est signum. Significat enim nobis salutem ex se quaerendam, significat nobis se lucem esse mundi, Dei Filium, Omnipotentem, misericordissimum. Hæc enim omnia nobis significant signa, prædicatio & opera Christi. In Christo itaque est veritas, vt quæ signa indicant, eadem sint verè in Christo. Aliter autem nobis tum est. Sæpenumero enim signa falsa absque re præferimus. Nōne pariter omnes signum monstrauimus Christianæ militiæ? Christo tamen, hoc est, Christianæ vitæ multi contradicimus. Circumferimus vestem religiosam, qua nos spirituales, hoc est, spiritu viuentes significamus, cum sæpenumero conuersatio

Christi signo à quibus contradicitur.

Contradidunt hæretici & mali Christiani. De Scribis Phariseisque, quantum contradixerint Christo, omnibus ex Evangelica historia est euulgatum. Hæretici quoque non consentientes sanæ fidei Christianæ, contradidunt Christo. Aliter enim aliaque hæreticorum atque Christi est eruditio, aliter quoque quam Deus eos docet, ipsi Deum prædicant. Vndè magis Christum impugnant. Contradidunt postremò mali Christiani. Ea enim, quæ verbo & opere docuit Christus, malè viuendo mali impugnant Christiani. Christus humilitatem ac mititatem docuit, at Christianus superbiam exercens, Christo contradicit. Est aliquando signum aliquid nobis significans, vt circulus ante tabernam significat vinum ibi esse venale, cucullus significat monachum, corona rafa in capite significat sacerdotem. Hoc modo iterum Christus est signum. Significat enim nobis salutem ex se quaerendam, significat nobis se lucem esse mundi, Dei Filium, Omnipotentem, misericordissimum. Hæc enim omnia nobis significant signa, prædicatio & opera Christi. In Christo itaque est veritas, vt quæ signa indicant, eadem sint verè in Christo. Aliter autem nobis tum est. Sæpenumero enim signa falsa absque re præferimus. Nōne pariter omnes signum monstrauimus Christianæ militiæ? Christo tamen, hoc est, Christianæ vitæ multi contradicimus. Circumferimus vestem religiosam, qua nos spirituales, hoc est, spiritu viuentes significamus, cum sæpenumero conuersatio

Math. 11.

Christus humilitatem ac mititatem docuit, at Christianus superbiam exercens, Christo contradicit. Est aliquando signum aliquid nobis significans, vt circulus ante tabernam significat vinum ibi esse venale, cucullus significat monachum, corona rafa in capite significat sacerdotem. Hoc modo iterum Christus est signum. Significat enim nobis salutem ex se quaerendam, significat nobis se lucem esse mundi, Dei Filium, Omnipotentem, misericordissimum. Hæc enim omnia nobis significant signa, prædicatio & opera Christi. In Christo itaque est veritas, vt quæ signa indicant, eadem sint verè in Christo. Aliter autem nobis tum est. Sæpenumero enim signa falsa absque re præferimus. Nōne pariter omnes signum monstrauimus Christianæ militiæ? Christo tamen, hoc est, Christianæ vitæ multi contradicimus. Circumferimus vestem religiosam, qua nos spirituales, hoc est, spiritu viuentes significamus, cum sæpenumero conuersatio

11. Signum quid sit.

Christus humilitatem ac mititatem docuit, at Christianus superbiam exercens, Christo contradicit. Est aliquando signum aliquid nobis significans, vt circulus ante tabernam significat vinum ibi esse venale, cucullus significat monachum, corona rafa in capite significat sacerdotem. Hoc modo iterum Christus est signum. Significat enim nobis salutem ex se quaerendam, significat nobis se lucem esse mundi, Dei Filium, Omnipotentem, misericordissimum. Hæc enim omnia nobis significant signa, prædicatio & opera Christi. In Christo itaque est veritas, vt quæ signa indicant, eadem sint verè in Christo. Aliter autem nobis tum est. Sæpenumero enim signa falsa absque re præferimus. Nōne pariter omnes signum monstrauimus Christianæ militiæ? Christo tamen, hoc est, Christianæ vitæ multi contradicimus. Circumferimus vestem religiosam, qua nos spirituales, hoc est, spiritu viuentes significamus, cum sæpenumero conuersatio

fatio nostra adhuc sit in carne: quare magis mortui iudicandi sumus, quam viuentes, dicente Apostolo: *Si secundum carnem vixeris, moriemini. si autem spiritu facta carnis mortificaueris, viuetis.* Qui igitur carnem domat, qui desiderijs carnis imperat, qui iuxta spiritum viuit, loquitur, cogitat, & sic viuendum docet, spiritualis dicens est. Fallit itaque saepenumero signum externum, quomodo signum fallit indicans venale vinum, si non fuerit in domo vinum. Hoc modo externam saepe significamus pietatem, religionem, atque deuotionem, cum nihil, parumve horum sit in nobis, viuat verò in nobis mundus. Christi itaque vita & eruditio signum nobis est (vt dixi) quomodo imitando illum, nos esse oporteat pauperes, humiles, peregrinos, & aduenas super terram, nihil quò de hoc mundo amantes, sed corda nostra ad Deum semper erigentes. Verum contradicimus huic signo. Omnes enim, qui Christum imitari aut nolunt, aut non fatagunt, signo huic contradicunt. Videre vis an contradicas vitæ Christi, quæ tibi signum est, quod imiteris, quæ veluti exemplar in monte tibi constitutum est, iuxta quod agas? Vide quocurrat affectus tuus, quid libentius cogites, cui insistas diligentius, & quid tenacius serues. Si de gloria temporali, si de delectatione carnis, si de voluptate aut diuitijs sermo fiat, & tu mox sollicitus agis, in mente quæ tua versatur quomodo ea possis obtinere, si ad rememorationem rerum mundanarum incitatur exultatque animus, si te audisse voluptatis quid delectat, & si eadem alijs recensere animum tuum iuuat, in via es mala, vbi Christo, vbi signo vitæ contradicunt. Perniciosissima est cogitatio, mundi spurcicias, illecebramque meditari carnis cum desiderio obtinendi. Hic tamen à iuuentute vehementer Christo Domino nostro contradicunt. Non hoc nos Christus docuit. Nos enim in mundo quærimus oblectamenta, Christus pro nobis molesta & tormenta pertulit, suisque dixit imitatoribus: *In mundo presuram habebitis.* Item quæ: *Nolite mirari, si odio vos habet mundus, sed scitote, quia me priorem odio habuit.* Heu, quam rarus est hodiè, qui Christi vitam, hoc est, Euangelium audiens, intra se compunctus gemat, quod in hoc & in illo difformis Christo sit, quod à Christi vita tantum adhuc distideat. Quam rarus, inquam, est, qui ex toto corde Christi virtutes, si quando eas considerauit ex lectione Euangelica, optet, dicatque: *Vtinam pijssimè Iesu, in hoc imitari te possem.* O si me aliquando vincam, vt quomodo tu ambulasti, ita & ego ambulem. O quam paucis contingit, qui omnem suam sollicitudinem, & curam eo dirigunt, vt quomodo imitari ea, quæ in Christi vita didicerunt, quarant, sicut videmus eos sollicitos, atque studiosos mundi amatores, qui nihil negligunt, vbi opes, gloriam, luxum, aliave id genus terrena comparare sperauerint. Nihil illis difficile, modo obtineant, quod concupiscunt.

Quare pari studio, pari desiderio non incitantur, qui Euangelici hodiè volunt nuncupari? Quantum ad Euangelij literam attinet, sunt ipsi, qui se primos iactant & vocant Euangelicos, imò & studia sua pessima, pestilentissimasque machinationes, versutias, detrectationes, inuentiones virulentas, odio, inuidiaque plenas, prædicationes quæ suas pessimas Euangelium vocant, & eos, qui in huiusmodi ipsis consentiunt, Euangelium dicunt amare. Quod Euangelium? Impunè peccare, ad omnem peccandi libertatem effrænos esse, carnalibus desiderijs suis satisfacere, & pessimis operibus insudare:

K re: quia

Vitæ Christi
à quibus con-
tradicitur.

Ioan. 16.

Ioan. 17.

In Euange-
licos huius
seculi.

re: quia opera bona, inquit, ad salutem sunt superflua & nulla. Et idē ubi de Christi imitatione agitur, Euangelium Christi quē vita illis est signum, cui contradicunt. Iuxta Euangelium namque viuere, carni & vitijs mortificandis insistere, Christi vitam imitari, atque in se exprimere, Papistarum, Monachorum quē esse volunt, non Euangelicorum. Neque enim propterea sunt Euangelici, vt iuxta Euangelium, & pro Euangelicā integritatis obseruantia viuant, sed vt sub Euangelij nomine liberius peccent, dum sub velamine Christianā libertatis, nihil obediunt Ecclesie, quam non solum persequuntur, sed impugnant etiam vita, moribus & eruditione Christum. A quorum contagione vos seruet Christus Dominus in æternum benedictus, Amen.

DOMINICA II. POST DOMINI NATIVITATEM, Epistola B. Pauli Apostoli, ad Romanos XII.

Obfecro vos per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, & rationabile obsequium vestrum. Et nolite confirmari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam, quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere, quam oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Et vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo. Singuli autem alter alterius membra in Christo Iesu Domino nostro.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Obfecro, non per potentiam vobis impero. Nihil enim aliud ago, quam quod suscepi officium vos reconciliandi Deo. Quare obsecro vos per misericordiam Dei vobis factam. Vide hic, quanta se humilitate deicit Paulus, quanta mansuetudine rogat, qui iubere potuisset. Sciens nimirum humanum ingenium facilius blandis, sed veris persuasionibus ac lenitate duci, quam imperio austeriori impelli. Vndē quam stultē egerit Roboam liquet, qui derelicto consilio seniorum, benignitatem suadērium, iuuenum sequutus est consilia, & durē populo loquens, decem à se tribus Israel auerit. Itaque Paulus (vt mater ad eos, quos Christo generat) obsecro, ait, vos per misericordiam Dei factam (vndē salus nostra, & non ex vllis meritis nostris nobis consistit) vt vnusquisque vestrum seipsum mactet Deo in sacrificium, per abnegationem & mortificationem desideriorum suorum carnalium, vt corpora vestra Deo exhibeatis hostiam viuentem. Viuens hostia dicitur, quando ab hac vita homo non deficit, & nihilominus à carnalibus desiderijs Dei se amore occidit. Itaque hostia viuens dicitur corpus pro Deo afflictum. Viuit enim virtutibus, moritur vitijs. In hoc enim ab his, qui sub lege viuēbāt, nos sub gratia constituti, differimus, quod illi corpora brutorum offerebant animalium, hostiam mortuam, nos modo tempore Euan-

3. Reg. 12.
1. Par. 10.
Rom. 12.